

בלי סודות

סודותיה הנחשפים של הגיבורה מאיימים לכסות על נושאי העומק בספר, כיחסי אִסְבֵּת, גילוי עריות וזקנה. לפעמים אפשר לוותר על פיתוי הקורא

שושון צחור
גלי צביירוס
ספרית מעריב, 2008, 239 עמ'

מיכל קרמיאן-פרי

לאחד נוצר איתו סוד המתכסה לעיתים באושת עלי השלכת של החיים, ודי לו במשך רוח קליל כדי שיחשוף הכל באחת". כך נפתח הספר שושן צחור, ספרה השלישי של המחברה.

עלילת הספר מתארת את חייה של מרים (מימי), בתה הבכורה של שרה קניג, אשר נולדה כמעט פגה וגדלה כילדה חריגה בשיערה הג'ינג'י, בליקווים וביכולותיה המתמשות הגבוהות. במקביל לסיפורה של מימי, מתואר בגוף ראשון סיפורה של רינה דינאליי-מנט, מנהלת בית אבות ייחודי, הנחלקת בקשיים כלכליים ועומדת בפני החלטות גורליות בנוגע לעבודתה. שתי העלילות מסופרות לסיירוגין בפרקים נפרדים, כאשר הקורא לומד על חייה של מימי - על הקשר המיוחד והמורכב שלה עם דודה יוסי (פנטומימאי והראשון שעומד על יכולותיה היחודות בתחום המתמטיקה), קשר שבהמשך עובר תהפוכות ומשפיע על המשך חייה של מימי. במקביל, סיפורה של רינה מאפשר מבט על החיים בגיל העמידה; על הרצון להגשים חוון עם הקשיים

עולה הרושם כי מטרת הסיפור על רינה היא בעצם חשיפת סודה של מימי, כפי שנאמר בכריכה האחורית: "סודותיה של מימי קניג נלחשים בספר, מתגלים בהדרגה עד לסודה הגדול מכולם והמפתיע מכל". הצהרה זו מפתה את הקורא לקרוא את הספר עד תומו במטרה לגלות את הסוד הגדול המופיע בסופו. ואכן, יש משהו בעלילת הספר המזכיר קריאת ספרי מתח: הפרקים הקצרים נעצרים כמעט תמיד ברגע מכריע - לאחר אירוע משמעותי, משפט חשוב שנאמר ועוד. גם העובדה ששתי העלילות השונות מסופרות במקביל ולסיירוגין מוסיפה לתחושת העניין של הקורא ולרצונו לדעת מה יקרה בהמשך ואיך ייפגשו הסיפורים. בנוסף, המחברת שותלת רמזים מטרימים על תהפוכות עתידיות בעלילה. "ועד כמה שהייתי מופתעת, עדיין לא היה לי מושג שמעתה אלמד מדי יום משהו חדש על העולם" (עמ' 81), אומרת רינה לאחר הגעתו של דייר חדש לבית האבות, אשר בעתיד יתגלה כאישיות משמעותית עבורה ועבור מימי.

הספר הוא אכן מעניין והקריאה בו זורמת, אך האם די בעלילה החושפת את סודותיה של הדמות הראשית כדי להצדיק את קיומה? במהלך הקריאה נתקלתי שוב ושוב במשפטים המרמזים על סודות וחשיפתם. מה מושך אותנו הקוראים לרצות לדעת עוד ועוד "סודות" על הדמויות בספר? סקרנות טבעית? איתור

בין מרים למימי. מרים ומשה בתיבה, קלרה ארסקין קלמנט, 1900

נקודות הזדהות עם הדמות? מציצנות? הבחירה בהצבת סודות מסקרניים היא ללא ספק תחבולה טובה מבחינת הכותבת, אולם היא מעלה תהייה בהקשר לשימוש בכך בספר זה: האם נכון לקרוא

לעובדות המתגלות לאורכו "סודות", או שמא חששה המחברת כי העלילה אינה מעניינת ומשמעותית דיה ללא המסגרת של חשיפת סודות?

בעיניי, הספר טומן בחובו נושאים חשובים ומשמעותיים יותר מאשר גילוי סודות, וניתן היה להעמיק בהם ולפתח אותם ולהתמקד פחות בשאיפה לתת את תמונת חייה המלאה של מימי ובתוכה לגלות את "סודה המשמעותי ביותר".

עלילת הספר נושאת בתוכה יחסים משפחתיים מורכבים המתבטאים בין השאר בקשר אִסְבֵּת. אמה של מימי מתקשה לאהוב את הילדה הרוזה והג'ינג'ית שנולדה לה, ואשר שמה המיושן נכפה עליה על ידי בעלה (שאמו, מרים, נספתה בשואה). האם קוראת על מרים התנ"כית ומקווה שאולי משהו מכוסר המנהיגות שלה יעבור גם לבתה הקטנה; מרים התנ"כית ניצבת מרחוק ושומרת על אחיה משה כאשר נשלח לאיור בתיבה. בהמשך מתברר כי הניצבת מרחוק היא דווקא אמה של מימי, אשר בניגוד לאחות משה איננה נקשרת לבתה ולא שומרת עליה בעת הרגע הקשה בחייה. הדוד יוסי הוא היחיד שרואה את כישוריה של מימי ואת יופיה הפנימי והחיצוני. הוא עוסק באמנות הבמה ובהמשך עובר ללמד פנטומימה בארצות הברית. אולם גם הדוד יוסי מאכזב, ובוחר בפגיעה במימי ובנטישתה ומשפיע בכך על מהלך חייה. מימי נותרת עם המתמטיקה, בליווי של סטיוארט, חבר ילדותה. למספרים, הסדרות והחוקים נותנים עוגן כלשהו לעולמה הבודד והמתפרק.

מן העבר האחר, עומדת רינה, בעלת החוון להנעים את ימיהם האחרונים של הקשישים. קורות חייה נפרשים לאורך הקריאה ומגלים אישה הנמצאת אף היא במשבר אמצע החיים. לעומת בתה המקימה גן ילדים מיוחד במינו, עומדת היא מול הוקנים, אשר קצרה ידה מלהמשיך ולטפל בהם כבעבר, ומול האפשרות שגם היא תודוקן יום אחד ותגיע למצבם. הפחד מבגידת הגוף והמול, החשש מויתור על מימוש החלום במלואו ומתפשרות - כל אלו עומדים במרכז סיפורה.

נושא מהותי נוסף הקיים בספר, ולא באופן ישיר, הוא הגוף, על שינויו, יכולותיו ורגישותו. הדוד יוסי עוסק בפנטומימה המגמישה את גופו ומאפשרת לו לדגוע להיות מוחזק לעצמו ובתוך עולמות אחרים, מימי מתמודדת עם אירוע קשה שעבר על גופה ונפשו, בתה של רינה מטפלת בילדים בעת התפתחותם הגופנית ואילו רינה דואגת לוקנים הנמצאים בעיצומה של בגידת הגוף.

אפשר היה לחדד ולהעמיק יותר את הנושאים הפנימיים בספר, המוכרים בו לעיתים במילים ספורות בלבד ובסמלים אשר לא תמיד פשרם ברור. נושאים כמו יחסי אמהות-בנות, גילוי עריות, וקנה הפחד ממנה, יכולים היו להיות כרו נרחב לדיון תרבותי, אנושי ורגשי מעמיק ומעניין, לא פחות מחשיפת סודותיה של מימי קניג. ■